

XXXIV. zasedání Akademického sněmu Akademie věd České republiky

Praha, 24. března 2009

Bod programu: **2b**

**ZPRÁVA O ČINNOSTI AKADEMICKÉ RADY
ZA OBDOBÍ OD XXXIII. ZASEDÁNÍ
AKADEMICKÉHO SNĚMU**

Zpráva o činnosti Akademické rady Akademie věd České republiky za období od XXXIII. zasedání Akademického sněmu AV ČR

V období od XXXIII. zasedání Akademického sněmu AV ČR (dále jen Akademický sněm), konaného dne 16. prosince 2008, do uzávěrky této zprávy se Akademická rada AV ČR (dále jen Akademická rada) sešla dvakrát, stejně jako její předsednictvo. Další schůze obou orgánů se uskuteční krátce před zasedáním Akademického sněmu. Pracoviště Akademie věd České republiky (dále jen AV ČR) byla o jednáních a usneseních Akademické rady v souladu s čl. 5 odst. (3) Stanov AV ČR informována elektronickou formou prostřednictvím internetových stránek AV ČR. Stručné informace o projednávaných záležitostech a přijatých usneseních jsou publikovány v Akademickém bulletinu.

V období od posledního zasedání Akademického sněmu se Akademická rada zabývala těmito hlavními záležitostmi:

I. Plnění usnesení Akademického sněmu

K plnění usnesení XXXIII. zasedání Akademického sněmu, konaného dne 16. prosince 2008, byla učiněna tato opatření:

Bod III/2 – Akademická rada v souladu se zákonem o AV ČR a Stanovami Akademie věd ČR učinila potřebná opatření ke jmenování prof. Ing. Jiřího Drahoše, DrSc., předsedou AV ČR pro funkční období 2009–2013.

Bod III/2 – Schválený Kariérní řád vysokoškolsky vzdělaných pracovníků AV ČR byl pro potřeby pracovišť AV ČR vydán jako interní norma, vyvěšen na interních www stránkách AV ČR a v tištěné podobě pracovištěm rozeslán.

Bod IV/2 – Závěrečný účet rozpočtové kapitoly 361 Akademie věd ČR za rok 2008 je předkládán ke schválení jako samostatný bod tohoto jednání Sněmu.

Bod IV/3 – Byly rozděleny prostředky dle schváleného rozpočtu Akademie věd ČR na rok 2009 a jeho rozpisu na pracoviště.

Bod V/2 – Návrhy a připomínky Dozorčí komise Akademického sněmu uvedené v její zprávě byly projednány a přijata k nim příslušná opatření.

II. Konceptní otázky výzkumu a vývoje

Akademická rada pokračovala v realizaci Aktualizované koncepce rozvoje výzkumu a vývoje v Akademii věd ČR pro období 2005–2008, schválené XXV. zasedáním Akademického sněmu v prosinci 2005. Koncepce na další časové období bude připravena a předložena Akademickému sněmu po schválení Národní politiky výzkumu, vývoje a inovací ČR na léta 2009–2015.

Další konceptní otázky, jimiž se Akademická rada v minulých měsících zabývala, souvisely zejména s prováděním Reformy systému výzkumu, vývoje a ino-

vací, která byla schválena usnesením vlády ČR ze dne 26. března 2008 č. 287. Zástupci Akademické rady se 21. ledna 2009 účastnili jednání Výboru pro vědu, vzdělání, kulturu, mládež a tělovýchovu Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR o novele zákona č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu a vývoje.

Akademická rada byla informována o struktuře vědeckého výkonu AV ČR za období 2003–2007. Dochází k trvalému každoročnímu nárůstu počtu článků v periodikách s indikátorem IF databáze Thomson Reuters, příspěvků na zahraničních konferencích a kapitol v knihách. Oproti tomu počet výsledků typu „příspěvek na domácí konferenci“ a „monografie“ zůstává stejný. Porovnání kvantitativního výkonu AV ČR v rámci celé ČR ukazuje, že AV ČR stále zveřejňuje přibližně třetinu článků v časopisech s indikátorem IF databáze Thomson Reuters a v rámci celé ČR se na citovanosti zveřejněných prací podílí přibližně jednou polovinou.

Byla schválena Výroční zpráva AV ČR o poskytování informací za rok 2008 podle zákona č. 106/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

III. Institucionální a účelová podpora výzkumu

V oblasti **institucionální podpory** došlo po přezkoumání původních závěrů průběžné kontroly výzkumných záměrů k zařazení Ústavu experimentální botaniky AV ČR, v. v. i., a Ústavu pro jazyk český AV ČR, v. v. i., do kategorie A.

Akademická rada se rovněž velmi podrobně zabývala dopadem použití Metodiky hodnocení RVV na financování poskytovatelů institucionální podpory VaV v příštích letech. Rozbor údajů o výsledcích a jejich bodových hodnotách jasně ukázal, že mechanismus Metodiky podporuje zejména tvorbu výsledků s nižší kvalitou pro dosažení maximálního zisku bodů. To je zřejmé z pragmatického chování řady příjemců, a to i na pracovištích AV ČR. V mechanismu Metodiky se rovněž negativně odráží znevýhodněné postavení AV ČR v oblasti doktorského studia. Metodika dále znevýhodňuje pracoviště a příjemce s rozsáhlou mezinárodní spoluprací. Tyto dopady použití Metodiky na financování jsou zcela proti základním cílům Reformy VaV (nepodporuje excelenci, ale motivuje k průměrnosti, nesystémově směšuje výstupy základního a aplikovaného výzkumu a nesystémově staví proti sobě dvě nejvýkonnější výzkumné instituce v ČR – AV ČR a VŠ). Tyto zásadní výhrady AV ČR uplatňuje a bude uplatňovat při jednáních o problematice metodiky hodnocení výsledků VaV na všech úrovních.

V oblasti **účelového financování** schválila Akademická rada zprávu o průběhu a výsledcích XIX. kola veřejné soutěže ve výzkumu a vývoji organizované Grantovou agenturou AV ČR (dále GA AV). Pro hodnocení 1 145 návrhů badatelských grantových projektů přijatých do soutěže bylo osloveno celkem 9 338 posuzovatelů (3 870 domácích, 5 468 zahraničních) a získáno bylo 2 051 posudků od domácích a 2 007 posudků od zahraničních oponentů, tedy v průměru přibližně 3,5 posudku na jeden návrh projektu. Podpora byla udělena 111 standardním grantovým projektům (16,4 % z návrhů přijatých do soutěže), 5 mezioborovým (20 % z návrhů přijatých do soutěže) a 80 juniorským badatelským grantovým projektům (18 % z návrhů přijatých do soutěže). Nízká úspěšnost ve veřejných soutěžích je dána omezenými finančními prostředky, které měla GA AV pro rok 2009

k dispozici, a tím, že zájem o získání grantové podpory od GA AV na oba typy grantových badatelských projektů, který je výrazný již od XV. kola grantové soutěže, stále stoupá.

Na základě usnesení vlády ČR ze dne 26. ledna 2009 č. 122 ke Zprávě o změnách příjmů kapitol, výdajů kapitol a deficitu státního rozpočtu České republiky na rok 2009 při zpomalení odhadovaného meziročního růstu hrubého domácího produktu na 3 %, 2 % a 1 %, kterým se odvádějí veškeré prostředky rozpočtových kapitol z rezervního fondu do státního rozpočtu, došlo ke snížení celkové částky vyčleněné z rozpočtové kapitoly AV ČR pro GA AV na rok 2009 o částku, o kterou byl rozpočet GA AV na rok 2009 posílen z rezervního fondu. Proto byly původní smluvně stanovené částky podpory na rok 2009 všem grantovým projektům GA AV včetně grantových projektů nově zahajovaných v roce 2009 sníženy o alikvotní část.

IV. Změny ve funkcích ředitelů pracovišť AV ČR

Vzhledem k rezignaci doc. Ing. Lubomíra Lízala, Ph.D., na funkci ředitele Národohospodářského ústavu AV ČR, v. v. i., jmenoval předseda AV ČR na základě výsledků výběrového řízení a na návrh rady pracoviště ředitelem tohoto ústavu doc. Ing. Štěpána Jurajdu, Ph.D., a to na pětileté funkční období s účinností od 1. ledna 2009.

Ředitelem Matematického ústavu AV ČR, v. v. i., bude jmenován předsedou AV ČR na základě doporučení Akademické rady RNDr. Pavel Krejčí, CSc., a to na pětileté funkční období s účinností od 1. května 2009.

Na doporučení Komise Českého historického ústavu v Římě a návrh smluvních stran jmenovala Akademická rada prof. PhDr. Jaroslava Pánka, DrSc., ředitelem Českého historického ústavu v Římě, společného pracoviště s Filozofickou fakultou Univerzity Karlovy, s účinností od 1. ledna 2009 do 31. prosince 2010.

V. Oceňování výsledků výzkumu

Předseda AV ČR na návrh příslušných komisí a po projednání v Akademické a Vědecké radě rozhodl o ocenění těchto vědeckých výsledků:

Čestnou medaili „De scientia et humanitate optime meritis“ obdržel prof. PhDr. František Daneš, DrSc. (Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i.).

Čestnou oborovou medaili Františka Pošepného za zásluhy v geologických vědách obdržel RNDr. Vladimír Rudajev, DrSc. (Geologický ústav AV ČR, v. v. i.).

Čestnou oborovou medaili Karla Engliše za zásluhy v sociálních a ekonomických vědách obdržel JUDr. Jiří Grospič, CSc. (Ústav státu a práva AV ČR, v. v. i.).

Čestnou medaili Za zásluhy o Akademii věd České republiky obdrželi:

- RNDr. Vladimír Albrecht, CSc. (Technologické centrum AV ČR),

- Ing. Karel Klusáček, CSc., MBA (Technologické centrum AV ČR),
- Ing. Jan Škoda (Středisko společných činností AV ČR, v. v. i.),
- JUDr. Miroslav Šmidák (Kancelář AV ČR).

VI. Spolupráce s vysokými školami, aplikovaným výzkumem a podnikatelskou sférou

Intenzivně pokračovala příprava společného pracoviště AV ČR a Českého vysokého učení technického v Praze v areálu na Mazance – Institutu aplikovaných věd, z. s. p. o.

V souladu s platnou právní úpravou Akademická rada projednala a vydala souhlas s účastí Ústavu organické chemie a biochemie AV ČR, v. v. i., v připravovaném inovačním klastru MedChemBio, z. s. p. o.

Byla projednána zpráva o plnění smluv o spolupráci AV ČR se samosprávnými celky a bylo konstatováno, že úspěšná je zejména spolupráce se Sdružením obcí Orlicko. Byly dohodnuty další kroky k prohloubení spolupráce se samosprávnými celky.

K regionálním aktivitám patřil i pracovní seminář organizovaný Krajským úřadem Jihomoravského kraje v lednu 2009, který podpořil návrh krátkodobého realizačního plánu Strategie rozvoje lidských zdrojů Jihomoravského kraje, na jehož vypracování se ve spolupráci s Jihomoravským inovačním centrem podílela i AV ČR. Zvláštní pozornost v rámci programu Jihomoravského centra pro mezinárodní mobilitu (JCMM) bude věnována efektivní podpoře získávání nadaných Ph.D. studentů a kvalitních domácích i zahraničních vědců a výstupům velkých infrastrukturních vědecko-výzkumných projektů.

Akademická rada schválila statut Archeologické evaluační komise AV ČR, která bude připravovat odborná stanoviska pro oblast státní památkové péče a archeologie.

VII. Mezinárodní vědecká spolupráce Akademie věd ČR a její zapojování do Evropského výzkumného prostoru

Úspěšně pokračovaly přípravy akcí spojených s **předsednictvím ČR v Radě EU**, jejichž garantem je AV ČR – konference *European Future Technologies: Science Beyond Fiction (FET09)* a jejich doprovodných akcí – výstav, společného zasedání Evropských technologických platforem v oblasti informačních a komunikačních technologií, technologické poradní skupiny ISTAG a národních představitelů ICT. Významná je příprava konference *Role of Basic Research in the Process of Structuring European Research Area*, která zcela spadá do působnosti AV ČR. Akademie věd má v gesci i organizační zajištění pravidelného zasedání *Steering Platform on Research for the Western Balkan Countries*. Na základě Memoranda podepsaného s MŠMT se AV ČR začala aktivně podílet na přípravách konference *Researchers in Europe without Barriers*, a to zejména prostřed-

nictvím prof. H. Illnerové, která působí v čele programového výboru. Pro potřeby Akademické rady byl zpracován přehled plánovaných akcí výzkumu a vývoje organizovaných AV ČR v rámci českého předsednictví v Radě EU.

V oblasti **strukturálních fondů EU** pokračovala AV ČR v jednání o podpoře vybraných tzv. velkých projektů operačního programu Výzkum a vývoj pro inovace. Pracoviště AV ČR využila možnosti zapojení do dalších operačních programů, na jejichž utváření se věcně příslušní členové Akademické rady v minulosti podíleli. Na základě výzvy MŠMT k předkládání individuálních projektů v rámci operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost předložila řada ústavů AV ČR návrhy svých projektů.

Na podporu principů **Evropské charty pro výzkumné pracovníky a Kodexu chování pro přijímání výzkumných pracovníků** byl zpracován akční plán pro AV ČR, jehož realizace se předpokládá v roce 2009.

Akademická rada schválila složení Rady programu podpory projektů mezinárodní spolupráce AV ČR, její statut a jednací řád a jmenovala její místopředsedkyni.

V oblasti **dvoustranné vědecké spolupráce** souhlasila Akademická rada s Dohodou o vědecké spolupráci mezi AV ČR a Vietnamskou akademií společenských věd. Vědecká spolupráce bude realizována především formou společných tříletých projektů, v omezené míře formou krátkodobých studijních pobytů. Dohoda umožňuje i účast na konferencích a sympoziích organizovaných partnerskou institucí. Akademická rada dále souhlasila s Dohodou o spolupráci mezi Akademií věd České republiky a Národní akademií věd Běloruska a s výsledky konkurzního řízení na zahraniční pracovní cesty v rámci dvoustranných dohod pro rok 2009.

Akademická rada byla informována o činnosti českých národních komitétů za rok 2008. Byl zřízen Český národní komitét orální historie a byl vysloven souhlas s jeho organizačním a jednacím řádem. Komitét v mezinárodním měřítku reprezentuje Českou republiku na poli orální historie, a to především ve vztahu k International Oral History Association.

VIII. Propagační a popularizační činnost

Ve sledovaném období bylo uspořádáno 5 tiskových konferencí. Mezi nejúspěšnější patřily tiskové konference k Mezinárodnímu roku astronomie a k Evropskému týdnu mozku. AV ČR vydala 40 tiskových zpráv z nejrůznějších oborů své činnosti, o jejíž úspěšnosti svědčí také vzrůstající počet zpráv publikovaných v médiích. Také v tomto období pokračovaly přednášky pro studenty a veřejnost. Konaly se 3 přednášky úspěšného cyklu pro veřejnost „Akademická Praha“, přičemž každá z nich měla v průměru návštěvnost 110 posluchačů z řad veřejnosti. Pro středoškolské studenty byly uspořádány 3 přednášky cyklu „Nebojte se vědy“, s průměrnou návštěvností 100 studentů.

Bylo provedeno podrobné zhodnocení mimořádně úspěšného Týdne vědy a techniky 2008 a přijata opatření k přípravě obdobné akce v roce 2009. Celkový počet zájemců o akce v rámci 8. týdne vědy a techniky byl 25 600 návštěvníků. Dny otevřených dveří 2008 na 72 pracovištích ústavů AV ČR navštívilo více než

11 000 zájemců (oproti 8 900 v roce 2007), převážně z řad středoškolských a vysokoškolských studentů, ale i laické veřejnosti. Studenti byli obvykle dobře informováni o činnosti jednotlivých ústavů a někteří z nich se zajímali i o možnosti aktivního zapojení do vědecké práce.

Akademická rada byla informována o ukončení vydávání časopisu Národní 3, a to jeho číslem 4. Idea vydávání revue pro vědu a umění by měla být přepracována a v budoucnu zvažena možnost vydávat podobný časopis, avšak v jiné periodicitě, grafické úpravě a s lepším finančním zajištěním.

Byly uspořádány další dva kurzy základů vědecké práce v Praze a jeden v Brně, které přispěly k přípravě mladých pracovníků AV ČR k vědecké práci.

IX. Finanční, organizační a kontrolní činnost

Zpráva o hospodaření Akademie věd ČR v roce 2008 a její závěrečný účet za tento rok jsou předkládány jako samostatný bod jednání Akademického sněmu. Připravován je návrh rozpočtu AV ČR na rok 2010 s výhledem na léta 2011 a 2012. Byly schváleny záměry stavebních akcí velkého rozsahu se zahájením po roce 2009. Cílem tohoto postupu je zkvalitnit přípravu akcí, umožnit Akademické radě zodpovědně plánovat financování pracovišť ve střednědobém výhledu a zabránit zbytečným výdajům na projektovou přípravu akcí, které z finančních důvodů nemohou být realizovány. Schváleno bylo přidělení investičních prostředků na nákladné přístroje pracovištím AV ČR v roce 2009. Pro všechny návrhy na nákup mimořádně nákladných přístrojů (nad 10 mil. Kč) byly získány nejméně tři, obvykle však čtyři posudky, na ostatní žádosti o nákladné přístroje nejméně dva, většinou však tři posudky. Byl schválen Metodický pokyn Rady vědeckých společností pro získávání a využívání dotací ze státního rozpočtu ve vědeckých společnostech. Akademická rada souhlasila s rozdělením dotací na podporu vědecké a vědecko-populární literatury v roce 2008.

Akademická rada dále v souladu se zákonem o veřejných výzkumných institucích č. 341/2005 Sb. projednávala návrhy pracovišť AV ČR na pronájmy, prodloužení pronájmů, smlouvy o smlouvách budoucích, smlouvy o rezervaci pozemků, převody pozemků, smlouvy o výpůjčce, o bezúplatném převodu pozemků, směně pozemků a další úkony související s nakládáním s nemovitým majetkem pracovišť AV ČR a ve správě AV ČR. Akademická rada souhlasila též s prodejem některých nepotřebných nemovitostí a pozemků.

Byly schváleny Dodatek č. 1 ke Směrnici č. 5/2007 – Zásady přidělování služebních bytů a vybraných ubytovacích jednotek v rámci AV ČR a nová Směrnice o ubytování v ubytovnách Mazanka a Sedlec. Na základě návrhu Bytové komise přidělila Akademická rada v uplynulém období zaměstnancům pracovišť AV ČR tři služební byty a jeden startovací byt.

V rámci plánovaných veřejnosprávních kontrol projednala Akademická rada výsledky kontroly hospodaření a opatření k nápravě zjištěných nedostatků v Archeologickém ústavu AV ČR, Brno, v. v. i., v Ústavu anorganické chemie AV ČR, v. v. i., a v Ústavu fyziky atmosféry AV ČR, v. v. i.

Praha, 17. února 2009

Akademická rada AV ČR